

2011. március 30. szerda
Pál első levele a korinthusiakhoz 4,14–21
Dr. Herczeg Pál

Pál atyai szeretete a korinthusiak iránt

^{4,14}Nem azért írom ezeket, hogy megszégyenítsek titeket, hanem azért, hogy intselek, mint szeretett gyermekeimet. ^{4,15}Ha tanítómesterek sok ezer volna is a Krisztusban, atyátok azonban nincs sok: mert az evangélium által én vagyok a ti atyátok a Krisztus Jézusban. ^{4,16}Kérlek tehát titeket: legyetek az én követőim. ^{4,17}Ezért küldtem el hozzátok Timóteust, aki szeretett és hű gyermekem az Úrban, aki emlékeztetni fog titeket arra: hogyan élek Krisztus Jézusban, és hogyan tanítok minden gyülekezetben. ^{4,18}Egyesek azonban úgy felfuvalkodtak, mintha nem készülnék hozzátok. ^{4,19}Pedig ha az Úr akarja, hamarosan elmegyek, és meg fogom ismerni a felfuvalkodottaknak nem a beszédét, hanem az erejét. ^{4,20}Mert nem beszédben áll az Isten országa, hanem erőben. ^{4,21}Mit akartok? Bottal menjek hozzátok, vagy szeretettel és szelíd lélekkel?

Amit a textusról tudni kell:

- exegetikai megjegyzések
- teológiai összefüggések feltárása

Az előző, nagyon keserű perikópa után sokkal csendesebb, nyugodtabb az apostol hangja. Már nem a fölényeskedő ellenfelek vannak szeme előtt, nem is szenvedéseiről szól szenvedélyesen. Most már csak saját apostolságára és a gyülekezettel való sajátos kapcsolatára utal. Szándéka sem az apológia már, nem is a megszégyenítés, hanem intelem szeretettel

és szelíd lélekkel.

Egyik jelzése ennek, hogy visszatér a megszólításban a „szeretett gyermekek” kifejezéshez. Hiszen a gyülekezet is – mindenek ellenére – szintén „munkatárs”.

Még fokozódik is a kapcsolat hőfoka: joga van a gyülekezetet inteni, mert számukra ő nem tanítómester (*paidagogos*), hanem atya (*patér*). Tudjuk, az ókori *paidagogos* nem a mai értelmezést jelenti, hanem a gyermekre vigyázó, azt az illemre szorító, az úton elkísérő rabszolga. A Galata levélből tudjuk, hogy az apostol szerint az igazi (tanító)mesterhez vezet a rábízottat, azaz Krisztushoz. (Gal 3). Itt azonban az olvasható: „én nemzettelek benneteket” (*egó hymas egennésa*) = atyátok vagyok. Vannak korabeli párhuzamai ennek a kijelentésnek. A misztériumvallásokban a beavató (*myón*) mintegy atyaként állt a beavatandó mellett. A Sanhedrin traktátusban az olvasható: „ha valaki felebarátja fiát a Törvényre tanítja, annyi, mint ha ő nemzette volna”. A későbbi szerzetességben pedig előbukkan a *filius spiritualis* fogalom.

Ebben a kapcsolatban van helye akár szelíd, akár kemény intelemnek is. Az itt használt szó: *intvén* (*nouthetón*) elég kemény kifejezés: szinte „észre téríteni” valakit. Bolyki János szelídebb: figyelmeztető lelkigondozás, azaz valakinek a szívére helyezni valamit. Ugyancsak ő említi: a tanító szerepe múlik, az atya mindvégig nevel, és példakép marad.

Többször előforduló formula, hogy az apostol a saját követésére szólítja fel a gyülekezetet (1Kor 11,1; Ef 5,1; 1Thessz 1,6). A *mimésis* azért nem „majmolás”, hanem éppen a lelki mintát utánzó, követő magatartás. Nem is szólva arról, hogy többször is – itt csak az apparátusban betoldásként találhatóan – azt olvassuk, hogy mint ahogy az apostol pedig Krisztus „követője”. Nem személyében, hanem apostolságában, Krisztus követésében kell hasonló úton járniuk a gyülekezet tagjainak.

Az *út* szó is fontos. Az apostol útját kell Timótheusnak a gyülekezet emlékezetébe idézni. Timótheus nem csak a korinthusi gyülekezet alapításánál volt jelen, hanem sokáig útítársa volt az apostolnak. Az *út* (*hodos*) pedig egyébként magatartást, életformát, szinte egzisztenciát jellemző tartalmat hordoz. (ApCsel 9,2: „az Úr útjának hívei” – Károliban „ennek az útnak követői”). „Hogyan élek Jézus Krisztusban?” – olvassuk itt, és emlékezünk a Gal 2,19-20-ra: „élek többé nem én...”

Timótheus személyéről azt írja: „szeretett és hű” (*agapétos kai pistos*), inkább „megbízható” ebben az összefüggésben. Vele kapcsolatban is, de egyébként is többször olvassuk a „Krisztusban” kifejezést. (*en Khrístó*). Már háttérbe szorult mindaz, ami az előző perikópában a szituációt jellemezte: gyűlölet, rágalmazás, stb. Ebben a textusban már „Krisztusban” élnek és tekintenek egymásra a testvérek.

Talán Timótheus küldését értelmezték (Khloé levelei szerint?) úgy, hogy az apostol nem akar, vagy nem mer többé Korinthusba menni? Ezt utasítja vissza, és ígéri hamarosan bekövetkező megérkezését. Ez azután mégsem sikerült egyértelműen – erről olvasunk a 2Kor 1,15kk-ban.

Még egyszer előbukkan a korábbi perikópából ismert „felfuvalkodottak” említése. Velük szemben az apostol feladata megismerni (*ginoskó*) az igazi tartalmat. Ugyanis a beszéd lehet „verbális kommunikáció”, de az Isten Igéjének hirdetése sokkal több annál. Vö. 1Thessz 1,5; 2,13. és Róm 1,16.

A 21. verset ki ironikusnak, ki ismét keménynek tekinti – én az utóbbi értelmezést javaslom. A szelídség és határozottság azért nem zárja ki egymást. És az apostolnak már a következő részben újra kemény utasításai olvashatók.

Prédikációvázlat

Az első 4 rész gondolataiban lassan bezárul a kör: az apostol visszaérkezik a kiinduló helyzethez: a gyülekezet az elhívottak, megszenteltek, testvérek közössége. Ha volt is kemény apológia, személyes indulat az előző versekben, most – mintegy lezárásul – újra „tükörbe néz” az apostol, majd meghatározva „kötelező” apostoli magatartását, úgy fordul a gyülekezethez. Jóllehet keményen kifakadt előzőleg ellenfelei miatt és ellen, de innen tovább kell lépni: nem az indulat, hanem a testvéri szeretet és intellektus útján. „Ha haragszotok is, ne vétkezzetek, a nap ne menjen le a ti haragotokkal” – nem maradhat sokáig bennünk az esetleg fellobbanó indulat.

1. Ez azonban nem csupán „józan belátás” eredménye. Alapja sokkal mélyebb: apostol szól a testvérekhez, netán igehirdető a gyülekezetnek, keresztyén testvér a társaihoz. Háromszor fordul elő a textusban a „Krisztusban” kifejezés – ez meg kell, hogy határozza az egész szituációt és a teljes mondanivalót is. S ha van is indulat, végül az intellektus szeretettel és szelíd lélekkel történik.
2. Ha pedig tükörbe néz az apostol (vagy igehirdető), - vajon mit lát? Keményen összeszorított ajkat? Vilámló tekintetet? Netán magas rangjelzést a vállán? Rá kell döbönnie: „Krisztusban” neki az atya, a szülő szerepe osztatott ki. Akár abban is, hogy a többiek hitében neki magvető szerepe volt, akár abban, hogy folyamatosan mint rábízottakra tekint a gyülekezetre, abban is, hogy a szülői szerep folyamatos, állandó gondviselést, állandó példaadást, sokszor önmegtartóztatást jelent. Ez kell, hogy jellemezze az igehirdetőt, a katechétát, a szó szerinti szülőt, és mindenkit, aki „Krisztusban van”.
3. Példáról volt szó az előbb követésről hallottunk, olvastunk a textusban. Itt is kell, hogy érvényesüljön a „Krisztusban” kifejezés. Pál, vagy Apollós, vagy Kéfás stb. nem személyében atya, nem személyében követésre méltó példakép, hanem azzal, hogy ők is Krisztus követésében élnek. Nem Pált kell követni, utánozni a szó jó értelmében sem, hanem Pálnak a Krisztushoz való kötődését, szolgálatát. És itt kemény lesz a követelmény: ha az *valóban* azt mutatja! A pedagógia egyik alaptörvénye az, hogy az egész személyiség ennek szolgálatában kell, hogy álljon. Nem elég a szavakkal való tanítás.
4. Különösen nem, ha nem matematikát vagy földrajzot tanít valaki. Az Isten Igéjének továbbadása igazán nem verbális kommunikáció. Abban dinamika van, abban élet van, annak hatalma ki kell, hogy derüljön. „Isten Igéjének prédikálása Isten Igéje” – fogalmazza a II. Helvét Hitvallás. Isten Igéjének hirdetése nem azonos automatikusan a vasárnapi prédikációval, de ha abban Isten Igéje van, akkor a vasárnapi prédikáció is Isten Igéjévé válik. Ezt nem csak így gondoljuk, hanem így éljük és tapasztaljuk. Ebből élünk 2000 éve, erre építette szolgálatát az egyház a reformáció óta. (Ez persze nem csak a református prédikálásra érvényes.)

Krisztusban élve, testvérek között testvérként élve sok minden előfordulhat. Még indulat, apológia, le- vagy felértékelés, stb. is. De ez a „Krisztusban” mégis a „hogyan” és a tartalmat meghatározza. Legyünk az apostol követői, és mint ő Krisztuséi.